

- สีลแบ่งเป็นจาริตต วาริตตสีล
- บุคคลจะประพฤตสีลได้ เช่นปาฏิโมกข์สังวรสีล จะให้สมบูรณ์ได้ต้องมีความเชื่อมั่น
- บรรณานายากจะทำจาริตสีลได้ เก็บรายละเอียดให้สมบูรณ์ต้องมีเจตนา เจตจำนง ความเชื่อมั่น

พระโพธิสัตว์ ผู้ประพฤตชวนชววย มีความอ่อนน้อมถ่อมตนเป็นนิจ เป็นผู้บอกทางให้ เป็นผู้นำทาง คนที่ไม่มีศรัทธาก็บอกให้มีศรัทธา คนที่ไม่มีความเพียร ไม่มีสติ สมาธิ ปัญญา ทรงมโหฬารคัยแนะนำ แก้ไขให้บุคคล ให้มีอินทรีย์๕ พละ๕ ให้เต็มให้บริบูรณ์ หลังจากที่ตนเองฝึกฝนได้พอสมควร

เป็นผู้ที่ทักก่อน

เวลาเราสัมพันธ์กับบุคคลอื่น หากต้องการฝึกสีลต้องเป็นผู้ที่ทักก่อน โดยตั้งเจตนาว่าจะทำสัมมาวาจาให้เกิดขึ้น จะพูดด้วยเมตตา ด้วยกรุณา หรือพูดด้วยมุทิตา

อาศัยความเป็นผู้รู้คุณ เจอคนที่มิบุญคุณจึงทักเขาก่อน เป็นปฏิสัมพันธ์คารวตา เป็นการเคารพธรรมะ

หากบรรณานายากจะเป็นผู้ฝึกตนเองให้มีสีลจะต้องเปลี่ยนแปลงใหม่ทั้งพฤติกรรม จิตใจและปัญญา ผลักให้ทานกุศล สีล กุศล ภาวนากุศลออกมาได้จริงๆ พุดคำจริง พุดสิ่งที่เป็นประโยชน์ พุดถูกกาล พุดด้วยเมตตา

จาริตตศีล ขั้บเน้นที่ศรัทธาและเจตนา การปฏิบัติต่อเพื่อนวางท่าอย่างไรให้ศีลออกมาจริง ๆ

พระโพธิสัตว์เวลาเพื่อนประสบปัญหา ท่านชวนชววยช่วยเหลือ
จัดแจงแก้ไขให้เพื่อนพ้นจากอันตราย กำหนดวางตนเองเสมอ
ต้นเสมอปลาย

เวลาเพื่อนจุมกับอกุศล บาบ ก็ชวนชววยหาอุบาย ให้เพื่อนออก
จากอกุศลทั้งหลาย เพื่อให้มาตั้งอยู่ในกุศลความดี

การตามรักษาจิตผู้อื่น แม้การกระทำใดๆ ที่ทำไปแล้วเป็นเหตุ
ให้เพื่อนมิตรสหายเกิดบาปอกุศลก็ไม่ทำ ท่านฉลาดที่จะดูแล
จิตใจของเพื่อน

มีอุบายวิธีที่จะทำให้เพื่อนเจริญกุศลยิ่งขึ้นไป ไม่เบียดเบียน
สัตว์อื่น ไม่ทะเลาะ ไม่ทำให้เพื่อนก้อเขินหรือทำให้อับอาย

รู้จักหว่าที่จะชมอกุศลในใจเพื่อน ตัดบาป ไม่ให้เตลิด

เชื่อมประสานได้ดี รู้กาลอันเหมาะสมและระยะห่างที่
เหมาะสม ไม่คบมากเกินไปจะเป็นเหตุให้ไม่เกรงใจ แต่ไม่
ห่าง ไม่ทอดทิ้งจนเกินไป

คบสัตว์ที่ควรคบตามสมควรแก่กาลเทศะ

ไม่ติเตียนคนที่รักหรือสรรเสริญคนที่ไม่รักต่อหน้าบุคคลอื่น
คนไม่คุ้นเคยจะไม่วิสาสะ
ไม่ปฏิเสธการเชื่อเชิญที่เป็นธรรมเพราะท่านเคารพธรรมะ

ไม่แสดงตัวมากเกินไป ไม่รับของมากเกินไป ยินดีกับผู้มีศรัทธาด้วยการกล่าวอานิสงส์ของศรัทธา

ถ้ารู้ว่าใครมี ศรัทธา ศील สุตตะ จาคะ ปัญญา ก็จะคบหาและสรรเสริญคุณของบุคคลนั้น

รู้จังหวะในการขับเคลื่อนผลักดัน ให้กุศลศีลเกิดขึ้นจริง ในชีวิต
ทันต่อสถานการณ์และบุคคลที่ไปสัมพันธ์เกี่ยวข้อง

ศีลโดยย่อ คือ วาริตต และจาริตต

วาริตตศีล

ธรรมที่มีเจตนาเป็นต้น ของบุคคลที่งดเว้นจากปาณาติบาตเป็นต้น มีเจตจำนง ความจงใจตั้งใจ ที่จะไม่ล่วงละเมิดข้อฝึกและไม่ล่วงละเมิด กระแสชีวิตของบุคคลอื่น

เป็นสภาวะธรรมที่พึงงดเว้น มีเจตนาเป็นต้น

คุณธรรมทั้งหลายที่มีเจตนาที่เป็นไปกับมหากุศลจิตตูปบาทที่เป็นเหตุแห่ง การงดเว้น ไม่ล่วงละเมิดสิกขาบท ข้อฝึก

จาริตตศีล

ข้อปฏิบัติทั้งหลายของบุคคลผู้บำเพ็ญวัตรปฏิบัติให้เต็มให้ บริบูรณ์ คือจาริต เช่นการงดเว้นจากอบายมุข การปฏิบัติใน ทิศทั้ง ๖

ปาฏิโมกข์สังวรศีล
สำเร็จได้ด้วยอะไร

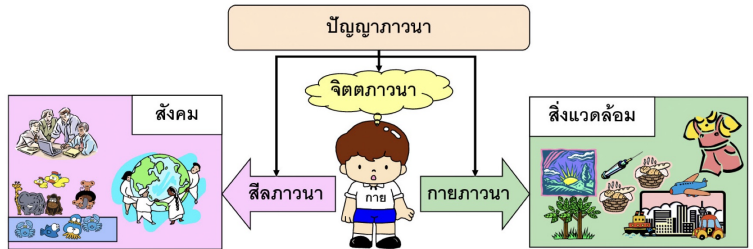
สำเร็จได้ด้วยความเชื่อมั่น **ศรัทธา** ในปัญญาญาณ
ของพระพุทธเจ้าที่ทรงบัญญัติแนะนำข้อฝึกนี้

จาริตตศีลสำเร็จ
ได้ด้วยอะไร

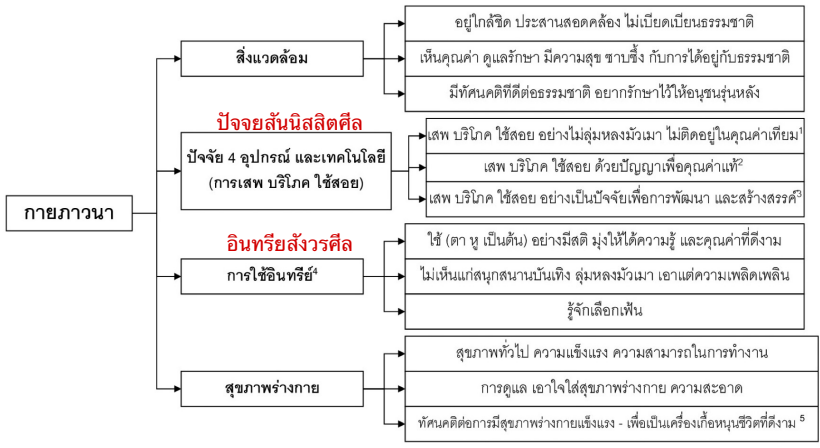
การทำให้การประพฤติของเราให้เต็มให้บริบูรณ์ในจาริต
ประเพณี การสัมพันธ์เกี่ยวข้องกับบุคคลทั้งหลาย คือ **เจตนา**
และความเพียร

ภาวนา ๔ - การพัฒนา ๔ ด้าน
เครื่องวัดความก้าวหน้าในการศึกษา

- ๑. **กายภาวนา** - การพัฒนาความสัมพันธ์กับสิ่งแวดล้อมทางกายภาพ
- ๒. **ศีลภาวนา** - การพัฒนาพฤติกรรมให้ตั้งอยู่ในระเบียบวินัย ไม่เบียดเบียน และอยู่ร่วมกับผู้อื่นได้ด้วยดี เกื้อกูลกัน
- ๓. **จิตตภาวนา** - การฝึกอบรมพัฒนาจิตให้เข้มแข็งมั่นคง เจริญองงามด้วยคุณธรรมทั้งหลาย
- ๔. **ปัญญาภาวนา** - การฝึกอบรมปัญญา ให้รู้เข้าใจสิ่งทั้งหลายตามเป็นจริง รู้เท่าทันเห็นแจ้ง โลกตามเป็นจริง จิตใจเป็นอิสระหลุดพ้น แก้ไขปัญหาที่เกิดขึ้นด้วยปัญญา

ในกายภาวนาและศีลภาวนา ในนั้นมีทานอยู่ด้วย มีศีลอยู่ด้วย

¹ ไม่ลุ่มหลงมัวเมา ไม่ติดอยู่ในคุณค่าเทียม/ ไม่ใช่เพียงเพื่อเสพ ปันเปื้อน สนุกสนาน มัวเมา ไม่ต้องทำอะไร

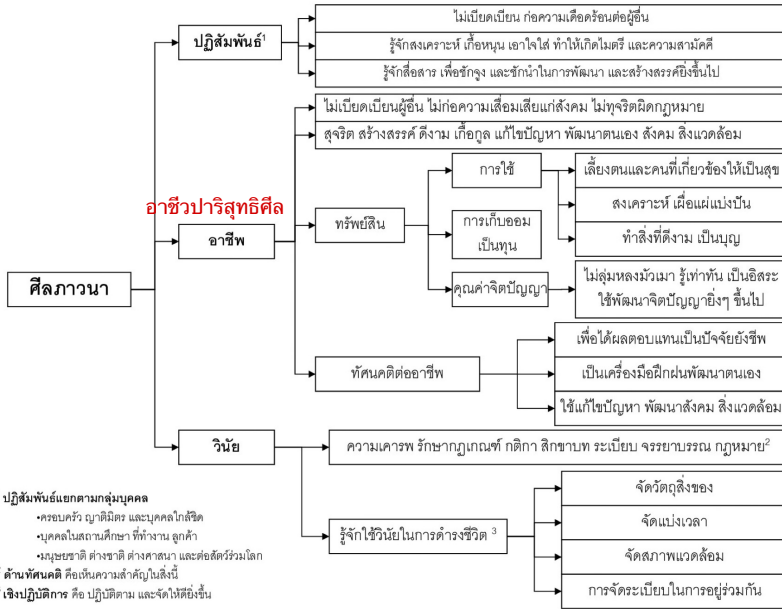
² ใช้ด้วยปัญญาเพื่อคุณค่าที่แท้ให้เกิดความพอดี / รู้จักเลือกใช้อย่างรู้คุณค่า เกิดคุณค่า พอเหมาะ ดูแลรักษา

³ ใช้้อย่างเป็นปัจจัยเพื่อการพัฒนาและสร้างสรรค์ / ใช้เพื่อแสวงหาและพัฒนาความรู้ความสามารถในการสร้างสรรค์ / ทัศนคติต่อปัจจัย 4 อุปกรณ์ และเทคโนโลยีเป็นปัจจัยเพื่อการพัฒนา

⁴ เน้นที่ ตา หู (และลิ้น) เป็นสำคัญเพราะมีบทบาทในชีวิตมาก

⁵ ทัศนคติต่อการมีสุขภาพร่างกายแข็งแรง : เพื่อเป็นเครื่องเกื้อหนุนชีวิตที่ติงาม(พรหมจริยานุคคหยา)

คนมีศีลมีการประสานสอดคล้องกับธรรมชาติ มีความฉลาดในการ
ดูแลสุขภาพตนเอง ทำด้วยความรู้ความเข้าใจ ดูแลร่างกายเพื่อ
พัฒนาศีล สมาธิ ปัญญา

ต้องให้ทุกสัจเกิด ไม่เช่นนั้นจะเป็นลึฬพตปรามาส หรือ
 ตัณหานิสลิตศิลป์ ทิฏฐินิสลิตศิลป์ มีตัณหาและทิฏฐิลูบลคล่า
 ไม่เป็นไปเพื่อขัดเกลากิเลสอย่างแท้จริง

กิจกรรมต่างๆของชีวิตต้องเป็นอันหนึ่งอันเดียวกับ ทานกุศล ศิลกุศล ภาวนากุศล

อาชีพขบเน้นที่ลัษมาอาชีพะและลัษมาวายามะ

สัมผัสอาชีวะ ต่างจากสัมผัสมาวาจาและสัมผัสกัมมันตะอย่างไร

สัมผัสมาวาจา การกล่าววาจาที่เว้นจากวจีทุจริต ๔ ที่ไม่เกี่ยวกับอาชีพ

สัมผัสกัมมันตะ การกระทำที่เว้นจากกายทุจริต ๓ ที่ไม่เกี่ยวกับอาชีพ

สัมผัสอาชีวะ การเลี้ยงชีพที่เว้นจากกายทุจริต ๓ วจีทุจริต ๔ ที่เกี่ยวกับอาชีพ

กรณีที่มีเจตนาจะพูดเท็จแต่ไม่พูดเพราะมีสัมผัสมาวาจาตรอน หรือกำลังจะฆ่ามดแล้วไม่ฆ่าเพราะมีสัมผัสกัมมันตะมาตรอน อย่างนี้ไม่เกี่ยวกับสัมผัสอาชีวะ

กรณีกำลังจะไปแสวงหาอาหาร เครื่องนุ่งห่ม ที่อยู่อาศัย ยา รักษาโรค แล้วมีเหตุต้องพูดโกหก หรือลักทรัพย์ แล้วไม่ทำ อย่างนี้เกี่ยวกับการเลี้ยงชีพ เป็นสัมผัสอาชีวะ

ขั้บเน้นว่าขณะนั้นเป็นการแสวงหาปัจจัย ๔ หรือไม่ เหตุที่ต้องแยกให้ชัดเพราะต่อนที่นำมาระลึกว่า สัมผัสมาวาจา สัมผัสกัมมันตะ สัมผัสอาชีวะเกิดขึ้นในตนได้อย่างไร ละเวรเจตนาอย่างไร

ตรงนี้สติต้องไม่เลอะเลือน ไม่พินเพื่อนเลื่อนหลง ให้ปัญญาเข้ามาวิจัย จะได้ไม่สับสนสัมผัสมาวาจา สัมผัสกัมมันตะ สัมผัสอาชีวะ ในชีวิตจริง

คำถาม บริษัทที่ฆ่าสัตว์ ยาม โบกธงให้บริษัทชนสัตว์เข้าไปฆ่าเป็นมิจฉาอาชีวะหรือไม่

การขาดเจตนา จึงไม่ครบกรรมบท ไม่ส่งผลใน
ปฏิสนธิกาล แต่ส่งผลในปวัตติกาล

ยามก็ดี คนขับรถก็ดี ต้องดูว่าเขามีเจตนาอะไร

เหมือนคนกินปลา กินเนื้อ ถ้าสัตว์ตาย เป็นศพแล้วก็ไม่มีเจตนาฆ่า
แต่ถ้าไปชี้ให้เขาฆ่า ก็ครบกรรมบท

คนที่เป็นยามมีหน้าที่เพียงแคป้องกันอันตราย จึงไม่ได้มี
ส่วนร่วม แต่ถ้ามีเจตนาเกี่ยวกับการฆ่าก็มีผล

คำถาม ปัจจัยสนับสนุน
ศีลมองให้เป็นทาน
อย่างไร

เป็นปัญญาที่เข้าไปวิจัย อาหาร เครื่องนุ่งห่ม ที่อยู่อาศัย ยารักษาโรค หากใช้ปัญญาวิจัยแยกแยะกว่าจะหาให้ตนเอง ลูกหลาน บุคคลใกล้ ชิด ถวายพระ ก็เป็นทานและศีล

ชุดความคิดที่เป็นกุศล ที่ใช้ปัญญาเป็นประธาน วิจัยแยกแยะ อาหาร เครื่องนุ่งห่ม ที่อยู่อาศัย ยารักษาโรค เป็นทั้งทานและศีล

ทฤษฎีชุกัมเป็นทาน
ได้อย่างไร

เป็นกัมมัสสกตาสัมมาทิฎฐิ การพิจารณาเห็นเหตุผล กรรม และผลของกรรม พิจารณาว่าการให้นี้เป็นกรรมอย่างไร เป็น ทั้งกรรมไม่ดำไม่ขาวเป็นไปเพื่อความสิ้นกรรมหรือไม่ ปัญญา ที่เข้าไปวิจัยแยกแยะในการให้ การสละ การแบ่งปันที่ถูกต้อง ดังาม

เป็นทานได้เพราะชำระการให้ที่ถูกต้อง ชำระพฤติกรรมให้ เป็นไปกับศีล ชำระจิตใจที่เป็นไปกับสมาธิ จัดความเห็นที่ ตรงและไม่ตรง

เป็นทานได้ เป็นศีลได้ เป็นภavanaได้ เป็นปัญญาได้

คำถาม หากเราปฏิบัติธรรมแล้วมีบริษัทที่ขายสุราต้องการบริจาคเงิน เราควรรับหรือไม่

แสวงหาทรัพย์โดยไม่ชอบธรรม ส่วนนี้ควรตำหนิ

แต่เมื่อได้ทรัพย์มาแล้ว ดูแลตนเอง บุตรหลานญาติมิตรให้
เป็นสุข ใช้ทรัพย์ทำสิ่งที่เป็นประโยชน์ทำความดี ส่วนนี้ถูก
ต้อง

ควรแยกเป็น ๔ ส่วน ดูว่ามีส่วนดีกี่ส่วน ส่วนเสียกี่ส่วน

๑. แสวงหาทรัพย์
๒. ใช้ทรัพย์ดูแลตนเองให้เป็นสุข
๓. ใช้ทรัพย์ดูแลบุตรหลานญาติมิตรให้เป็นสุข
๔. ใช้ทรัพย์ทำความดี

คำถาม เหตุใดจึงต้องแยก สัมมาวาจา สัมมากัมมันตะ ออกมาจากสัมมาอาชีวะ

หากเราต้องการขัดเกลาดนเองที่จะเป็นไปกับสัมมาวาจา สัมมากัมมันตะ สัมมาอาชีวะอย่างแท้จริง เพื่อต้องการปรับพฤติกรรมให้เรียบร้อยดีงามเพื่อเป็นปัจจัย จะให้ได้วิปัสสนา ที่จะเป็นไปต่อปราโมทย์ ปีติ ปีสัสติ เราต้องเลี้ยงชีพให้ถูกต้อง

การแสวงหาปัจจัยเลี้ยงชีพต้องดำเนินชีวิต การดำเนินชีวิตต้องประกอบด้วยกายกรรม วาจากรรม แต่ต้องแยกมาต่างหากเพราะกิจกรรมอื่นๆที่ไม่เกี่ยวกับการเลี้ยงชีพแต่ต้องสัมพันธ์กับเพื่อนมนุษย์ ต้องละมิจฉาจากมิจฉากัมมันตะ

ในขณะที่หาเลี้ยงชีพ ใช้กายทุจริตได้มา วาจาทุจริตได้มา เป็นหมวดของมิจฉาอาชีวะ เพราะมีอาชีวะเป็นประธาน

เจตนา ความจงใจตั้งใจ ความเพียร ที่จะเลี้ยงชีพ เป็นวิริยะสัมมาอาชีวะ
ตัววิริที่มัตตรอนไม่ให้เวรเจตนาชั่วร้ายเกิดขึ้น เป็นวิริตีสัมมาอาชีวะ

คำถาม กรณีที่ทำงานมีคน
ให้ของมา เราไม่ได้ขอ แต่
เราเกิดความโลภในของ
นั้นจัดเป็นมิจฉาอาชีวะหรือ
ไม่

เป็นความโลภที่เกิดขึ้นเมื่อเห็นของนั้น แต่ไม่เป็นมิจฉาอาชีวะ
แต่ถ้าเราเห็นแล้วไปพูดขอ เป็นมิจฉาอาชีวะ

เมื่อเกิดความโลภใน
ของนั้น เราจึงขจัด
ความโลภโดย
การนำของไปให้คน
อื่น อานิสงส์ของท่าน
นี้จะได้ถึงคนให้เรา
มาด้วยหรือไม่

การให้ของรักของหวงทั้งหลายเป็นตัวทำลาย โลภะ มัจฉริยะ
ในของนั้น ทำให้จิตใจเปิดกว้างขึ้น ฝึกหัดขัดเกลาตัวเองไม่ให้
ยึดติดของนั้น ทานกุศล ศีลกุศลก็ดี สามารถพัฒนาสู่ภาวนา
กุศลได้ง่าย

เมื่อเรานำของไปให้แก่ผู้ที่เหมาะสม กล่าวเปิดเผยจิตลามกที่
เกิดขึ้นเพื่อน้อมเป็นปัจจัยต่อการขัดเกลา (ระวังจิตลามกเข้า
ซ้อนเพื่อต้องการให้คนสรรเสริญ)
กุศลถึงบุคคลที่เขาให้มา เพราะเราต้องการให้เขาได้กุศลยิ่งๆ
ขึ้นไป การที่เราน้อมขัดเกลาตนเองคุณธรรมความดีกระทบที่
คุณเราแล้วเรียบร้อย และการที่เรากล่าวสละก็เป็นบุญของเรา
อีกส่วนหนึ่งที่เรต้องการทำตัวเอง ให้ละเอียดปราณีตยิ่งขึ้น
ไป

คำถาม วัตถุที่ได้มา
เป็นวัตถุที่ไม่บริสุทธิ์
การถวายทานเสียด้วย
หรือไม่

ต้องแยกองค์ประกอบ

๑. วัตถุทาน ได้มา โดยบริสุทธิ์หรือไม่บริสุทธิ์
๒. ตัวเจตนา ทั้ง ปุพเจตนา มุญจเจตนา อปรเจตนา บริสุทธิ์หรือไม่
๓. ตัวผู้รับทานและผู้ให้ทาน บริสุทธิ์หรือไม่

วิธีการมองในพระศาสนาท่านแยกกล่าว
ส่วนไหนควรติเตียนก็ติเตียนเป็นส่วนๆ ไม่ใช่ติเตียนทั้งหมด

หากเรารู้ว่าคนที่มา
ทำบุญด้วยได้ทรัพย์
มาไม่บริสุทธิ์จะ
วางใจอย่างไร

การไปรับรู้ และไปสมรู้ร่วมคิดก็มีความผิดด้วย
หากเรารู้ภายหลังว่าวัตถุทานไม่บริสุทธิ์ แต่เราไม่
ได้ไปร่วมรับรู้ในส่วนนั้น ก็รักษาใจให้เป็นกุศล
อนุโมทนาในส่วนที่เป็นกุศลที่เขาทำ

การใช้เส้นสายติดต่อกัน
เป็นมิจจาอาชีวะหรือไม่

ต้องไปดูรายละเอียดอีกทีว่าผิดหรือไม่ เพราะการ
ติดต่อเชื่อมประสานที่มีทั้งกุศลก็มี อกุศลก็มี